

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a publisher's pdf of the original publication.

To cite this, use the original publication:

Tanhuanpää, S. & Salakari, M. 2021. Etäpsykiatristen palveluiden käyttö yleistyy julkisella sektorilla – käytössä useita haasteita. Talk-verkkolehti, Digitalisaatio / Digitalization, HYVE / Health and Well-being 2.6.2021.

Link to the original publication: [URL](#)

All material supplied via Turku UAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

Etäpsykiatristen palveluiden käyttö yleistyy julkisella sektorilla – käytössä useita haasteita

02.06.2021

Kirjoittajat

Sanna Tanhuanpää Röntgenhoitaja (YAMK), Turun ammattikorkeakoulu

Minna Salakari FT, lehtori, projektipäällikkö, Turun ammattikorkeakoulu

Covid-19 -pandemia on toiminut ponnahduslautana etäpsykiatristen palveluiden käyttöönotolle Suomessa. Neljässä eri sairaanhoitopiirissä on käytössä video- ja puhelinneuvottelujärjestelmät psykiatrisessa hoidossa. Etäpalveluiden käytössä esiintyy kuitenkin muun muassa teknisiä haasteita, ja lääkärit kokevat etäpalveluiden kuormittavan enemmän verrattuna perinteisiin hoitomuotoihin.

Mielenterveyspalveluiden kysyntä on kasvanut, ja toiminnan tehostaminen sekä laadukkaiden palveluiden tuottaminen ovat haaste terveydenhuollolle. Etäpsykiatria on yksi mielenterveyspalvelun muoto, jossa tarjotaan psykiatrisia palveluja teknologisten sovellusten kautta, ei fyysisesti kasvotusten.

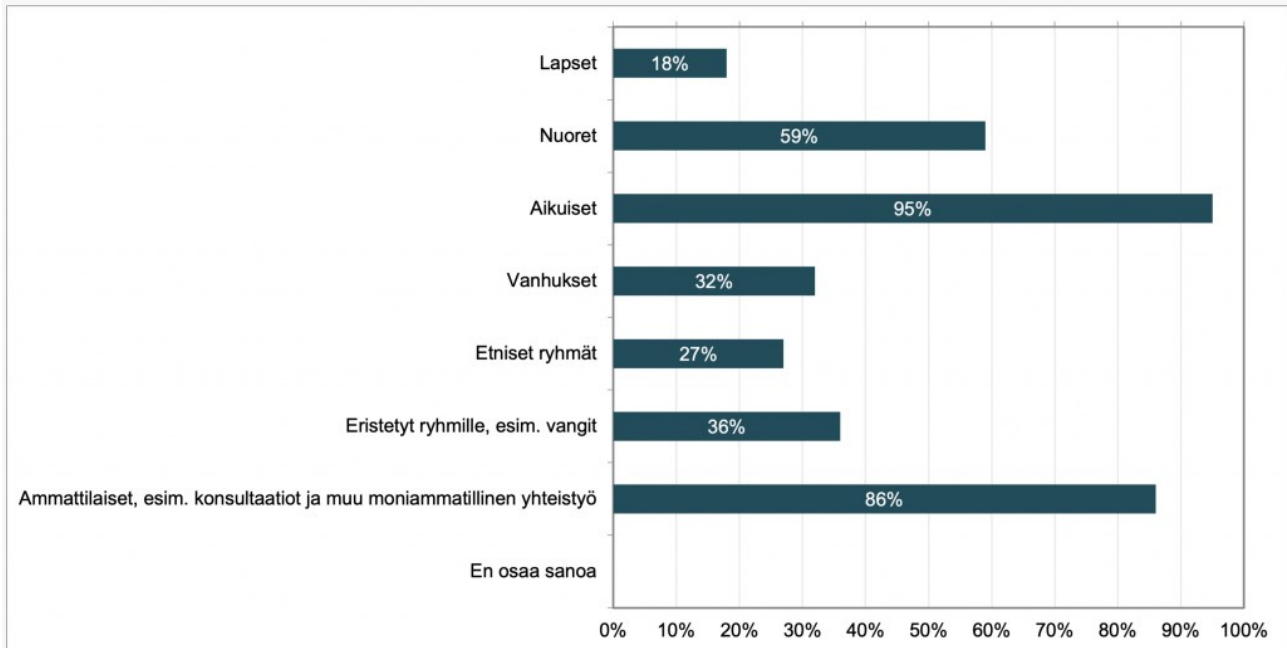
Turun ammattikorkeakoulun YAMK -opinnäytetyössä tarkasteltiin psykiatrian alan etävastaanottotoimintaa. Kehittämiprojektina tuotetun opinnäytetyön tutkimukseen osallistui ammattilaisia kaikkiaan neljästä eri sairaanhoitopiiristä, jotka olivat Varsinais-Suomen, Vaasan, Etelä- ja Pohjois-Karjalan sairaanhoitopiirit. Tulosten mukaan etäpsykiatriset palvelut ovat osin käytössä ja ne soveltuvat erityisesti aikuispotilaille. Etäpalvelut koetaan kuitenkin raskaammiksi kuin perinteinen vastaanottotoiminta.

Etäpsykiatrisia palveluita hyödynnetään julkisella sektorilla

Etäpsykiatriset palvelut ovat yleistyneet julkisella sektorilla vasta viime vuosina – ne hakevat vielä muotoaan. Vallitseva COVID-19 -epidemia on lisännyt etäpsykiatristen palveluiden käyttöä niin globaalisti kuin kansallisestikin. Palvelut ovat olleet käytössä liki kaikissa sairaanhoitopiireissä alle kolme vuotta, mutta kaikissa opinnäytetyön tutkimukseen osallistuneissa organisaatioissa käytetään tällä hetkellä ainakin jollakin tasolla hyödyksi etäpsykiatrisia palveluita. Sairaanhoitopiireissä käytössä olevat järjestelmät ovat Skype for Business, Microsoft Teams, Zoom ja VideoVisit.

Vastaajien mukaan etäpsykiatriset palvelut soveltuvat etenkin aikuisille. Etäpsykiatrian käytöstä eri väestöryhmillä on saatu aiemmin hyviä tuloksia, ja jokaisen ryhmän kohdalla etäpsykiatriset palvelut ovat osoittautuneet tehokkaaksi tiettyjen mielenterveyshäiriöiden

hoidossa. Kattavampia tutkimuksia olisi kuitenkin hyvä saada etäpsykiatrian hyötyjen ja toimivuuden varmistamiseksi eri väestöryhmillä.

Kuvio 1. Etäpsykiatristen palveluiden soveltuvuus erilaisille asiakasryhmille.

Etäpalvelut psykiatrisen hoidon välineenä – mielekästä vai turhauttavaa?

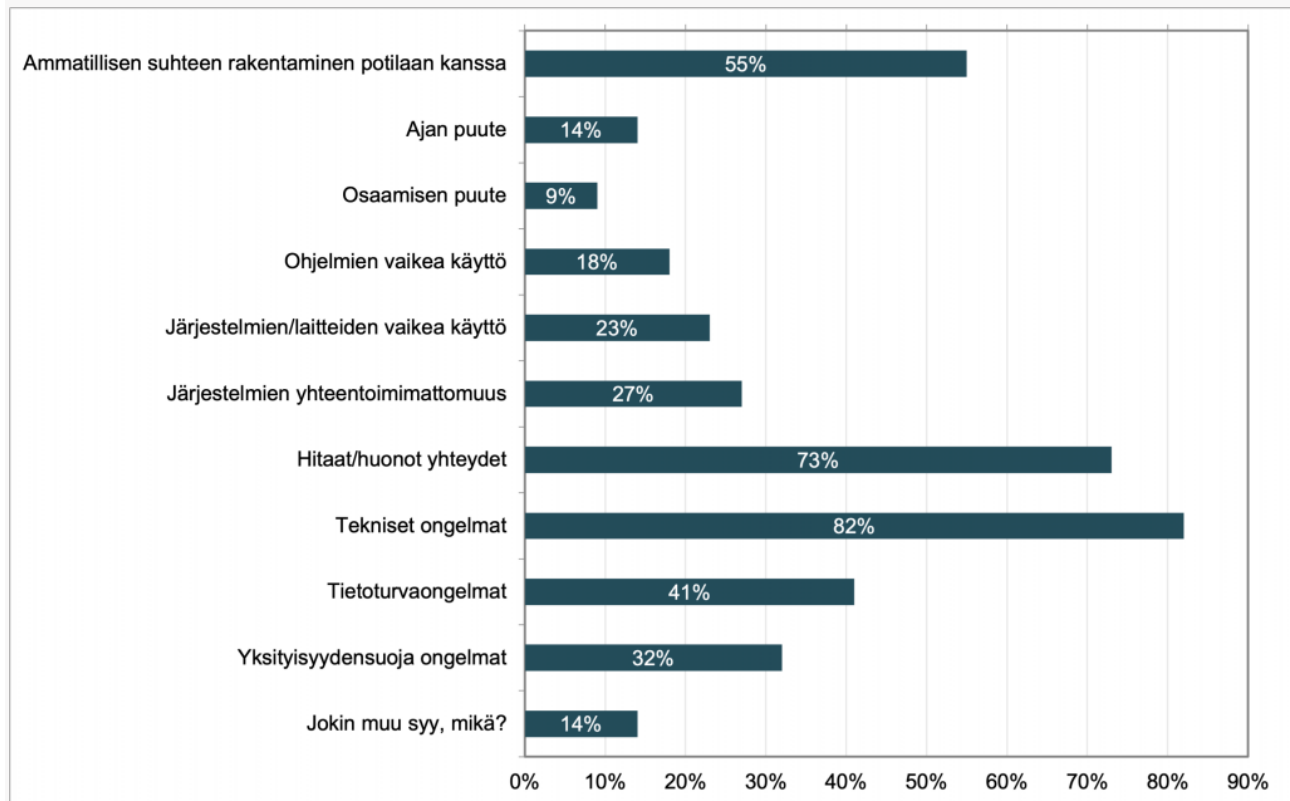
On todettu, että videon välityksellä toteutettu psykiatrinen hoito on yhtä tehokas kuin perinteiset, kasvokkain tapahtuvat hoitomuodot (Lehti 2015, 120; Chakrabarti 2015, 290). Tässä tutkimuksessa tulokset olivat tältä osin hieman eriävät, mutta etäpalveluita pidettiin kuitenkin mielekkäinä työntekijälle.

Aiempien tutkimusten mukaan ammatillaiset ovat erittäin tyytyväisiä etäpalveluina toteutuvaan vastaanottotyöhön, ja 75–100 % etäpalvelukäyttäjistä on tyytyväisiä saamaansa hoitoon. Käytössä olevat etäpalvelut koetaan lisäksi kustannustehokkaiksi, vaikka varsinaista kustannustehokkuutta on ollut vaikea tutkia. (Chakrabarti 2015, 294-296.)

Etäpalveluiden käyttö koetaan raskaammaksi kuin perinteisen vastaanoton toteuttaminen.

Etäpalvelujen käytössä koetaan monia haasteita liittyen teknisiin asioihin ja koulutukseen sekä esimerkiksi vuorovaikutussuhteen rakentamiseen ja yksityisyyden suojaan. Suurin osa vastanneista etäpalveluiden käyttäjistä totesi tekniset ongelmat ja hitaat, toimimattomat yhteydet haasteellisiksi.

Jotta vuorovaikutuksellinen yhteys ja ammatillinen suhde voi potilaan kanssa rakentua, käytettävän laitteiston on kyettävä tarjoamaan tarvittava vuorovaikutuksen taso psykiatrisen hoidon ja laadun varmistamiseksi. Ammatillaiset kokevat etätyön myös työajallisesti kuormittavana: etäpalveluissa hoidettavien potilaiden määrä on jonkin verran suurempi kuin niin sanotussa perinteisessä vastaanottomallissa.

Kuvio 2. Etäpalveluiden käytössä esiintyviä haasteita lääkäreiden näkökulmasta.

Etäpalvelut ja hoitoprosessit vaativat kehittämistä

Etäpsykiatrisia palveluita tulee kehittää. Ammattilaisten mukaan etäpalvelujen kehittämisessä korostuvat tekniset asiat, ammattilaisten koulutus ja uudenlaisten toimintatapojen omaksuminen.

Teknisten asioiden osalta toivottiin:

- teknisesti luotettavampia ohjelmistoja
- parempia yhteyksiä
- työkalut integroituna vastaanottolaitteistoihin/ohjelmiin
- järjestelmiä helppokäyttöisemmäksi ja yksinkertaisemmiksi
- psykiatriset mittarit suoraan yhteyteen potilastietojärjestelmiin
- IT-apu lähelle.

Vastaajat toivoivat myös koulutusta kameran edessä työskentelemiseen, jotta etävastaanotto toiminnasta kehittyä luonteva osa psykiatrien työtä ja potilaille visuaalisesti

miellyttävä kohtaaminen. Lisäksi ammattilaiset kokevat tarvitsevansa perehdytystä etäpsykiatreille ”talon tavoista” ja käytänteistä sekä teknistä koulutusta hoitajille.

Etäpsykiatrisia palveluita tarvitaan tulevaisuudessa

Psykiatrisen toimialan vastuuhenkilöt kokevat psykiatrian etäpalvelut hyödyllisiksi omassa organisaatiossaan. Vastuuhenkilöiden kanta oli yhteneväinen lääkäreiden kanssa: hoitopalvelujen tuottaminen vain etä- tai perinteisin menetelmin ei kuitenkaan ole tulevaisuuden toimintamalli. Näiden yhdistäminen tuottaa parhaimmat tulokset ja on kustannustehokas, nykyaikainen palvelumalli.

Psykiatrisen toimialueen palveluita on mahdollista tuottaa etäpalveluina nykyistä enemmän. Vastaajien mukaan palveluina voidaan tarjota esimerkiksi:

- lääkäreiden ja hoitohenkilöstön vastaanotot
- kuntoutuspalvelut
- ryhmäpalvelut
- erilaiset itsetäytettävät oirearvioit, joiden kautta mahdollisuus ajanvaraukseen ammattilaisen etä- tai lähivastaanotolle
- erilaiset omahoidon ratkaisut
- vertaistukipalvelut
- lääkäripalvelut asumisyksiköihin

Etäpsykiatriset palvelut ovat tarpeellisia yhteiskunnassamme ja ne avaavat hoitoon uusia mahdollisuuksia.

Etäpsykiatristen palvelujen tarvetta ja tulevaisuutta koskevassa kartoituksessa ilmeni, että psykiatrisen hoidon uskotaan kehittyvän teknillisempään suuntaan tulevaisuudessa. Psykiatrian toimiala on yksi niistä aloista, joka voi hyötyä uusista tekniikoista. Suurin osa ammattilaisista totesi, että tulevaisuudessa uudet teknologiset ratkaisut tulevat olemaan tärkeä osa psykiatrista hoitoa.

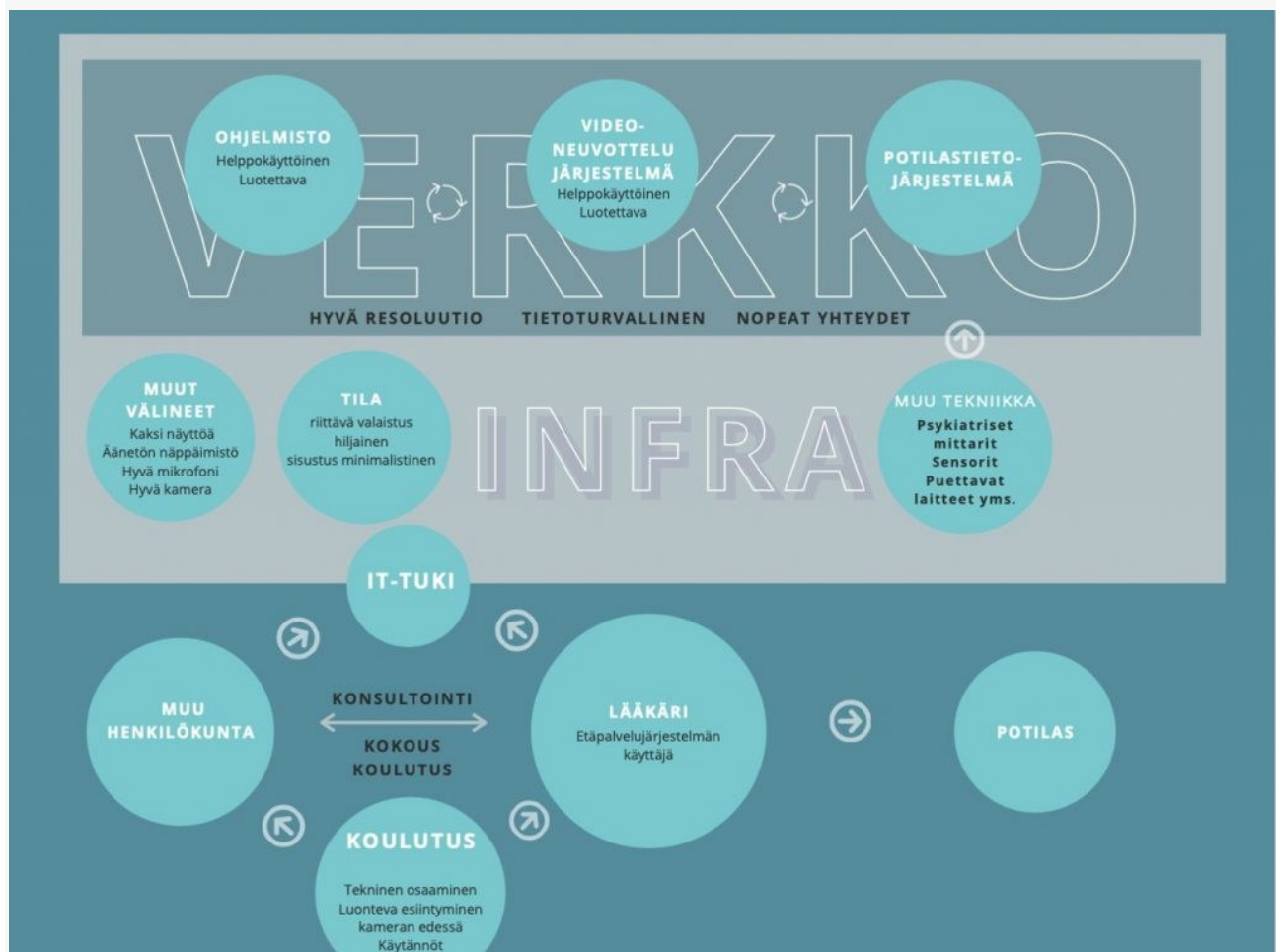
Psykiatrisen toimialueen, kuten koko terveydenhuollon, palveluja on välttämättömyys digitalisoida entisestään, jotta voidaan varmistaa palvelujen saatavuus ja riittävyys kansalaisille. Palvelujen digitalisoiminen hyödyttää yhteiskunnan kaikkia osapuolia, myös niitä, jotka eivät halua tai koe osaavansa käyttää sähköisiä palveluita tai jotka eivät pysty niitä käyttämään esimerkiksi taloudellisen tilanteensa vuoksi. Kun suurin osa hoitoa tai muita palveluja tarvitsevista ohjataan käyttämään sähköisiä palveluja, voidaan rajallisilla resursseilla hoitaa perinteisin menetelmin sitä joukkoa, joka ei sähköisten palveluiden piiriin sovellu. Tällä tavoin sähköisten palveluiden yleistymisen avulla pystytään lisäämään tasa-arvoisuutta.

Mitä etäpsykiatristen palveluiden toteuttaminen vaatii?

Opinnäytetyön tuotoksena luotiin yhteistyöryitykselle malli huomioitavista seikoista tuottaessa etäpsykiatrisia palveluita julkiselle sektorille (kuvio 3). Mallissa etäpalvelujärjestelmän käyttäjänä on lääkäri, joka ottaa yhteyden potilaaseen. Lääkäri käyttää järjestelmiä etäpsykiatrisen hoidon lisäksi myös konsultointeihin, kokouksiin ja erilaisiin koulutuksiin muun henkilökunnan kanssa. Henkilökunnalla on helposti käytettävissä IT-tuki ongelmatilanteita varten.

Mallin infrastruktuuri sisältää etäpsykiatriassa käytössä olevan ohjelmiston, videoneuvottelujärjestelmän, potilastietojärjestelmän, verkon, jossa nämä toimivat sekä muun tekniikan, kuten psykiatriset mittarit, sensorit ja puettavat laitteet. Mallissa tekniset välineet, kuten lääkärin kaksi näyttöä työtä helpottamaan ja äänetön näppäimistö, mahdollistavat hoidon aikana tehtävän äänettömän, vastaanottoa mahdollisemman vähän häiritsevän kirjaamisen. Lisäksi tarvitaan hyvä ja toimiva mikrofoni ja kamera psykiatrisen hoidon ja arvioinnin luotettavuuden takaamiseksi.

Tilan, jossa lääkäri harjoittaa etäpsykiatriatoimintaa, tulee olla riittävän valoisa, hiljainen sekä sisustukseltaan minimalistinen, jotta se olisi potilaalle mahdollisimman miellyttävä. Verkkoyhteyden tulee olla tietoturvallinen ja nopea, mikä on edellytys riittävän hyvälle videon resoluutiolle. Verkon eri järjestelmien pitää ”toimia yhteen”, ja tiedon näiden välillä liikkua sujuvasti.

Kuvio 3. Etäpsykiatristen palvelujen järjestämisessä huomioitavia seikkoja.

Lue lisää [MEDI Connection yrityksestä](#)

Tutustu [Sosiaali- ja terveysteknologian YAMK koulutukseen](#)

Lähteet:

Chakrabarti, S. 2015. Usefulness of telepsychiatry: A critical evaluation of videoconferencing-based approaches. *World J Psychiatry*. 2015;5(3):286-304. Viitattu 24.8.2020

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4582305/>

Chen, JA., Chung, WJ., Young, SK., Tuttle, MC., Collins, MB., Darghouth, SL., Longley, R., Levy, R., Razafsha, M., Kerner, JC., Wozniak, J. & Huffman, JC. 2020. COVID-19 and telepsychiatry: Early outpatient experiences and implications for the future. *General Hospital Psychiatry* 2020; 9(66), 89-95. Viitattu 25.8.2020

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7347331/>

De Araújo Novaes, M. 2019. Fundamentals of Telemedicine and Telehealth. Chapter 10 – Telecare within different specialities. Academic Press. Viitattu 26.8.2020

<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/B9780128143094000100>

Hämäläinen, K., Kanerva, A., Kuhanen, C., Schubert, C. & Seuri, T. 2017. Mielenterveyshoitotyö. Helsinki: Sanoma Pro Oy. 5. uudistettu painos.

Lehti, J. 2015. Telepsychiatry services in Finland. *Psychiatria Fennica* 2015; 46:120-124. Viitattu 27.7.2020.

<https://pdfs.semanticscholar.org/c079/240ac6cf9c60ea05841486618bf1def80626.pdf?ga=2.132817102.1583418825.1595060414-1701938081.1595060414>

Pohjola, I. 2016. Digitalisaation vaikutus sosiaali- ja terveydenhuollon lähipalveluihin – Tapaus Kaksineuvoinen. Diplomityö. Aalto-yliopisto. Espoo. Viitattu 27.7.2020

https://aaltodoc.aalto.fi/bitstream/handle/123456789/20345/master_Pohjola_Iija_2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Vahabzadeh A. 2019. Digital Psychiatry: Augmenting the Future of Mental Health Practice. *Psychiatric Times*. 2019;36(11):34. Viitattu 6.9.2020

<http://search.ebscohost.com.ezproxy.turkuamk.fi/login.aspx?direct=true&db=afh&AN=139818257&site=ehost-live>